

บทรายการวิทยุฟันทอล์ค
เรื่อง การรักษารากฟันคลองรากฟันแบบครั้งเดียวเสร็จ
ผู้เขียนบทความ ทันตแพทย์ ดร.กษิติศ รักษาเกียรติ

อะไรคือสัญญาณที่เราควรได้รับการรักษารากฟัน....?

ฟันของคนเราประกอบด้วยฟันและรากฟัน ซึ่งในส่วนของตัวฟันจะมีโครงสร้างของเนื้อเยื่อแข็ง คือชั้นเคลือบฟันด้านนอกสุด และถัดเข้ามาคือชั้นเนื้อฟัน ส่วนด้านในสุดจะเป็นชั้นเนื้อเยื่ออ่อนในโพรงประสาทฟันและคลองรากฟัน ประกอบด้วยเส้นเลือดต่างๆ และเส้นประสาทฟัน ดังนั้นหากมีฟันผุที่ลึกใกล้ชั้นเนื้อฟัน หรือมีการแตกของฟันจนทะลุจนถึงชั้นโพรงประสาทฟัน ผู้ป่วยจะมีอาการปวดฟันขึ้นมาได้เอง หรือปวดฟันเป็นเวลานานเป็นนาที หลังรับประทานอาหารหรือดื่มของร้อนหรือเย็น มีอาการปวดอย่างรุนแรงเมื่อเคี้ยวอาหาร หรือกรอกรากฟันอาจบวมเป็นหนอง สิ่งเหล่านี้เป็นสัญญาณที่แสดงว่ามีการติดเชื้อหรือการบาดเจ็บไปถึงชั้นโพรงประสาทฟัน ซึ่งอาจนำไปสู่การอักเสบที่ไม่สามารถหายได้เอง และเกิดการตายของฟัน สุดท้ายต้องได้รับการรักษารากฟัน เพื่อกำจัดสาเหตุ และการติดเชื้อในโพรงประสาทและคลองรากฟัน

การรักษารากฟันคืออะไรและมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง

เมื่อมีการอักเสบและติดเชื้อในโพรงประสาทฟันและลุกลามไปสู่คลองรากฟัน ฟันจึงต้องได้รับการรักษารากฟันซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเปิดทางสู่โพรงประสาทฟันและคลองรากฟัน หลังจากนั้นทันตแพทย์จะกำจัดเนื้อเยื่อในคลองรากฟันทั้งหมด แล้วทำความสะอาดและฆ่าเชื้อในคลองรากให้ได้มาก และมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยการตะไบกำจัดเนื้อฟันที่ติดเชื้อ ล้างด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ การใส่ยาในคลองรากฟัน หลังจากนั้นคลองรากฟันจะถูกอุดปิดและบูรณะด้วยการอุดฟัน ทำเดือยหรือครอบฟันต่อไป เพื่อให้ฟันสามารถกลับมาใช้งานได้เหมือนฟันซี่อื่นๆ

การรักษารากฟันสามารถรักษาให้เสร็จในครั้งเดียวได้หรือไม่

การรักษาคลองรากฟันสามารถทำให้เสร็จได้ภายในครั้งเดียวได้ แต่โดยปกติแล้วในการรักษารากฟัน ทันตแพทย์ส่วนใหญ่ในอดีตจะพิจารณาทำการรักษามากกว่าหนึ่งครั้ง เนื่องจากการรักษารากฟัน มีปัจจัยและสาเหตุมากมาย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการรักษา โดยเฉพาะการติดเชื้อและการอักเสบของเนื้อเยื่อรอบปลายรากฟันที่มีปริมาณ และสร้างความเสียหายแตกต่างกันไป เป็นเหตุให้การรักษาคคลองรากฟันประกอบด้วยขั้นตอนมากมายดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ในการรักษาที่มากกว่าหนึ่งครั้งจึงมีการใส่ยาลงไป ในคลองรากฟันเมื่อผู้ป่วยกลับบ้านไปแล้ว เพื่อช่วยในการกำจัดเชื้อที่อาจหลงเหลือในการทำทำความสะอาดและฆ่าเชื้อในการรักษาครั้งนั้นๆ และกลับมาอุดคลองรากฟันและบูรณะในครั้งถัดไป นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านเวลาในการรักษาแต่ละครั้งด้วย ทั้งนี้ในเมืองไทย ปัจจัยรองอย่างเศรษฐกิจก็เข้ามามีบทบาทสำคัญเช่นเดียวกัน เพื่อให้คนไข้สามารถแบ่งชำระค่ารักษาได้

ในปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีและความก้าวหน้าของกระบวนการรักษา งานวิจัยที่รองรับถึงความสำเร็จในการรักษาลงรากฟัน ประสิทธิภาพในการกำจัดเชื้อโรคในคลองรากฟัน วัสดุอุดคลองรากฟันที่ส่งเสริมการหายของเนื้อเยื่อรอบปลายราก ส่งผลให้การรักษาลงรากฟันแบบครั้งเดียวเสร็จเข้ามามีบทบาทและทันตแพทย์ได้พิจารณาเลือกทำการรักษามากขึ้น

การรักษาลงรากฟันแบบครั้งเดียวเสร็จให้ผลที่แตกต่างกับการรักษาลงรากฟันมากกว่าหนึ่งครั้งหรือไม่

จากการศึกษาของ Lara Figini และคณะในปี 2008 พบว่า ความสำเร็จในการรักษาลงรากฟันแบบครั้งเดียวเสร็จเทียบกับการรักษาแบบมากกว่าหนึ่งครั้งนั้นไม่มีความแตกต่างกัน ในแง่ของอาการเจ็บปวด บวม หลังการรักษา ยาวไปถึงการติดตามความล้มเหลวทางคลินิกและภาพรังสีหลังจากนั้นเป็นเวลาหนึ่งปี แต่อย่างไรก็ตามผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาแบบครั้งเดียวเสร็จอาจจะมีคามถี่ในการเกิดอาการเจ็บปวดสูงกว่าผู้ป่วยอีกกลุ่ม

แต่อย่างไรก็ตามทันตแพทย์อาจไม่พิจารณารักษาลงรากฟันเสร็จแบบครั้งเดียวในกรณีที่มีปัจจัยอื่นร่วมด้วยเช่น มีหนองและมีอาการปวดเจ็บเนื่องจากอาการอักเสบของเนื้อเยื่อรอบปลายรากฟันอย่างรุนแรง ลักษณะของฟันที่มีความยากในการรักษา มีเนื้อเยื่อแข็งในคลองรากฟันที่มีความยากต่อการกำจัดออก และต้องใช้เวลานาน ผู้ป่วยไม่สามารถทำการรักษาได้เป็นเวลานานต่อครั้ง ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้การรักษาอาจใช้เวลามากกว่าหนึ่งครั้งเพื่อประสิทธิภาพในการกำจัดเชื้อ ลดความล่าช้าของผู้ป่วยและทันตแพทย์ในการรักษา

ในทางตรงกันข้ามในฟันที่ไม่มีอาการเจ็บปวดหรือไม่มีการติดเชื้อเช่น ฟันที่ต้องได้รับการรักษารากเพื่อบูรณะทางทันตกรรมประดิษฐ์เพื่อใส่ครอบฟันเพื่อบูรณะทั้งปาก ฟันพุทะลุโพรงประสาทฟันที่ไม่มีการติดเชื้อไปถึงเนื้อเยื่อรอบปลายรากฟัน อาจจะทำการรักษาได้เสร็จภายในครั้งเดียว ทั้งนี้ผู้ป่วยควรปรึกษาและพูดคุยกับทันต-แพทย์เพื่อวางแผนการรักษาต่อไป เนื่องจากต้องมีการตรวจทางคลินิกและภาพรังสีประกอบด้วย

ที่มา

1. *Root Canal explained*. American Association of Endodontists. (2021, December 10). <https://www.aae.org/patients/root-canal-treatment/what-is-a-root-canal/root-canal-explained/>
2. Figini, L., Lodi, G., Gorni, F., & Gagliani, M. (2008). Single Versus Multiple Visits for Endodontic Treatment of Permanent Teeth: A Cochrane Systematic Review. *Journal of Endodontics*, 34(9), 1041-1047. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.joen.2008.06.009>